

Hétfői Friss Újság

Felelős szerkesztő:
Dr. Gara Ernő

(független politikai hetilap)

Telefon 304. Szerkesztőség
és kiadóhivatal Str. Mihai
Viteazul (Rákóczi-u.) 16. sz.

Keselyük a leszámítoló bank tetemén

Tíz új hivatalnok a halott bankban. — Hogyan gazdálkodik a kényszeregyezségi igazgatóság.

Már talán a közvetlenül érdekelteket betétesek egy része is kezdte elfelejteni az annak idején tragikus bankbukásokat — azok a szerencsésebbek tudniillik, akik vagyonuknak csak egy jelentéktelen hányadát veszítették el. Sokan vannak azonban olyanok, akik mindenüket elvesztették, akiket egész életükre nyomorulttá, egzisztenciátlanná tettek az elusztott milliók, mert magával ragadta az az áradat, minden vagyonkájukat, minden lehetőségét annak, hogy újból talpraálljanak.

A helyi piacon megbukott intézetek közül a legtöbb áldozata kétségkívül a Leszámitó-banknak van. Jobbára a kisemberek bankja volt ez a pénzintézet, a garasgyűjtő, a kisbetéteseké, akik nagy bizalommal hordták verejtékük sovány eredményét a bank mindent elnyelő páncélszekrényébe. A fizetésképtelenség bejelentésével halomradőlttek ezek a kis egzisztenciák, akik a kényszeregyezségi törvény kacskaringós paragrafusai között, talán sohasem fogják megtalálni azt a kis morzsát sem, amelyre az első időkben még számíthattak. Ezeknek a szerencsétlen lehengetelt páriáknak az érdekében írónak e sorok — hátha nem lesz pusztába kiáltás. Hátha megütődik egy dobhártyán a törvényes védelemért kiáltó szó, hátha lehet még tenni valamit ezeknek a szerencsétleneknek az érdekében, akiknek a pénzével, a sorsával még most is a bank omladékaiban csunya törvényszakasos — lelkiismeretlenség történt.

Egynehány adatot sorolunk föl, annak a megvilágítására, hogy hogyan lelkiismeretlenségnek még ma is a szegény emberek pénzével. Mintha a törvény csak arra való volna, hogy kijátssza ezeket a ninesetlenné tett embereket — a törvényszakasos védőbástyája mögül folytatják a pusztító attackot azok, akik a rombadőlt bank igazgatóságában ülnek.

Ime az égbekiáltó merényletek közül egynehány példa.

A Bartha Kálmán vezetésével

működő új igazgatóság miután a bank régi tisztviselőit kitérte, újra szervezte a halálbank tisztviselői karát és úgy megszervezte, mintha egy virágzó pénzintézet szervezkedett volna.

Több mint tíz tisztviselő dolgozik a bukott pénzintézetben, akiknek természetesen semmi dolguk sincs, mert azt a munkát, ami esetleg adódik, két hivatalnak is könnyelműen elláthatná.

Még az a melegség sem szolgálgat enyhítő körülményt, hogy a régi tisztviselők kenyérérdekeit akarja megvédeni az igazgatóság, mert a régi tisztviselők közül egyetlen egy sincs már állásban, az új tisztviselőkar Bartha Kálmán protezeiból rekrutálódott, aminek nyilvánvaló a tendenciája.

Bartha Kálmán igazgatónak havi tízezer lej fizetése van, a többi hivatalnoknak hattól-tízezer között, a bukott bank tisztviselői bűdzsje csaknem havi százezer.

Évi egy milliót tesz ki, minden évben tehát egy millióval kevesebb pénz áll az amúgy is sanyaru klátásokkal bíró betétesek rendelkezésére.

És hogy ez az állapot jó néhány évig megmaradjon, erről gondoskodik az igazgatóság. Az első lépés ebben az irányban az volt, hogy megfellebbezték a kényszeregyezségi ítéletet, amivel természetesen huzzák az ügy végleges elintézését és a tartozások kifizetési kötelezettségét.

Hogy az egyezség jogerőre emelkedése után se jöjjenek zavarba

az igazgatóság husz-harminc lejével vásárolja össze a részvényeket, hogy aztán dirigálhasson és kénye-kedve szerint tolja ki a felszámolást.

A banknak huszezer részvénye van, több mint tízezer kell tehát megvásárolni a többség megszerezésére és még akkor az olcsó áron is több mint háromszázezer lejes tőkebefek-

etés ez a részvényvásárlás: de nem kell féltetni az igazgatóságot, bizonyára ki fogja magát fizetni ez az üzlet.

A bukás óta sok millió befolyt már a bank kasszájába. Mi történik ezzel? Ezt a kérdést majd ellenőrizni fogjuk és alkalomadtán tájékoztatjuk a nyilvánosságot.

Hogy milyen szemérmeltem visszaélésekre ad alkalmat a törvény, arra vonatkozólag kiállt példa: a bank kölcsönöket folyósít kamatra a betéteseknek, a betétállományuk husz-harminc százaléka erejéig.

A betétesek tehát kamatot fizetnek, míg a pénzüknek egy részét majd csak esztendőnk mulva kamat nélkül fogják esetleg visszakapni.

Záradéku még egy adat — a legfrissebb, a legfelháborítóbb. Az elmúlt héten hullabankon keselyűsködi igazgatóság

ugy az igazgatói mint a hivatalnokai fizetéseket az egész vonalon ötven százalékkal emelte.

Amíg a bank régi tisztviselői kara állás nélkül nyomorog — Bartha Kálmán és vezérekara nagyszerűen élnek a hulladékon — a betétesek megmaradt pénzén.

A törvény nem arra való, hogy kijátssza. Ha a törvényt nagyon könnyen ki lehet játszani, azt módosítani kell. Vagy a törvényt módosítani, vagy a végrehajtás körül szigorú intézkedéseket foganatosítani. Ha már a betétesek pénzének egyik fele elusztott, a másik igazán nem arra való, hogy Bartha Kálmánéknak egzisztenciát, vagyonot adjon. Az érdekelteket betétesek alakítsanak szervezetet arra a célra, hogy véget vessenek a törvényes huzavonának és a pénzükhöz minnél hamarabb hozzájussanak. Ennek a keselyű igazgatóságnak a működését pedig úgy kellene ellenőrizni, hogy az érdekelteket betétesek, hitelezők delegált megbízottai útján állandó betekintést nyerjenek a működésébe.

A németek okai

a lei esésének is.

(Bukaresti tudósítónktól.) A lei rohamos esését bukaresti hivatalos körök felfogása szerint a német kormányintenciói értelmében a német bankok tőzsdéi manőverei okozták. Ezzel akarnak ugyanis nyomást gyakorolni a román gazdasági körökre. Hivatalos helyek véleménye szerint a lei áresésére semmilyen ok nincsen; sem politikai, sem gazdasági viszonyaink nem változtak meg az utóbbi időben annyira, hogy a lei áresése indokolt volna. Bukaresti gazdasági körök felfogása szerint a németek ezzel csak azt érik el, hogy a román kereskedők tartózkodni fognak a német áruk rendelésétől, mert érzik, hogy a helyzet ilyen körülmények között gyorsan kiéleződhetik.

A szerelmes papkisasszony.

Bál helyett a halálba ment.

(Saját tudósítónktól.) Bála gészült Pozsony mulatni vágyó ifjusága: a művészbála készült mindenki, mely a farsang legnagyobb sikerű mulatságának ígérkezett. A bála készült Adamovits Vilma papkisasszony is, a zsembéri evangélikus lelkész huszonöt éves leánya, aki a pozsonyi gyermekkorház tisztviselője volt. Este együtt készült a háziaszonya lányával a bála, aki féltizkor elment és magára hagyta a szobátársnőjét. Adamovits Vilma, amikor egyedül maradt, átlöközt: piros bluzt vett fel, felvette összes ékszereit, pontos leltárt készített a holmijairól, aztán beült a megvetett ágyba, megivott egy pohár ciánkált és a bálból hazatérők így találták holtan, üdő helyzetben az ágyban.

Egy sor írást sem hagyott hátra, de ott volt mégis mellette öngyilkosságának magyarázata: egy levél a Földmérés Hivatal egyik tisztviselőjétől, aki értesíti Adamovits Vilrát, hogy nem találkoznak többet. A papkisasszony csalódott és meghalt ezért a csalódásért egy vidám bál éjszakán.

Egy nem mindennapi uzsorátörténet

Kosztprénz, valorizáció és egyéb machinációk...

Az elmúlt héten egy beérkezett levelet közöltünk, amely a Kesztenbaum-féle fizetésképtelenséggel kapcsolatosan közérdekelt szolgáló céltzattal nyilvánosságra hozott egyet-mást a fizetésképtelenség mögött. Erre a levélre Kesztenbaum Herman a sajtótörvényre való hivatkozással, az alábbi nyilatkozatot közlését kéri. Mi az „audiatur et altera pars” alapján adunk helyt a nyilatkozatnak.

Igen Tisztelt Szerkesztő Ur!

A sajtótörvény alapján kérem, szíveskedjék alábbi nyilatkozatomnak nb. lapjában helyet adni:

B. lapja folyó évi 10-iki számában „Egy levél, amely két fizetésképtelenségről szól” címmel cikk jelent meg, amely cikk fizetésképtelenséggel kapcsolatban, személyemmel is foglalkozik és a cikkirő „Egy kereskedő” a következőket állítja rólam:

1. Négy és fél millió passzával jelenttem fizetésképtelenséget és

2. A fizetésképtelenség bejelentése után egy hetvenöt-ezer lei értékű bundát vásároltam a feleségemnek.

Ad 1.: Ha a jóakaratu „Egy kereskedő” csak annyi fáradságot vesz magának, hogy közérdekű cikke megírása előtt a helybeli kir. Törvényszéken a Cof. 612-1925. számú iratoknál elfekvő ideiglenes mérlegemet megtekintse, megállapíthatja volna, hogy rossz szul van informálva. Valótlanság és rágalom tehát ez az állítása. (A kereskedő mintegy négy és fél millióról irt. Szerk.)

Ad 2.: Az, hogy én a feleségemnek akár a fizetésképtelenségem bejelentése előtt, vagy annak utána hetvenöt-ezer leiert bundát vásároltam volna valótlán.

Az illető kereskedő egészen nyugodtan bízhatta volna a hitelezőimre, a vagyonfelügyelőimre és a t. ügyészségre annak az elbírálását, hogy jó vagy rosszhiszemű-e a fizetésképtelenségem.

Tisztelettel vagyok
Kesztenbaum Herman.

Az uzsora dzeungeljából

A nyilatkozatban foglaltakon kívül Kesztenbaum Hermann szóbelileg elmondotta a következőket:

— Csak egy példával világíthatom meg, milyen anyagi nehézséggel küzdöttem. Halász M. József ur a Kupoló r.-t. volt igazgatójától kölcsön vettem háromszáz-ezer leit kitűnő fedezettel heti egyszázalékos kamatra. Egy napon bejön hozzám Halász ur és felmondja a kölcsönt. Könyörögtem neki, ne tegyen tönkre, mire végre

hajlandó volt a pénzt tovább nálam hagyni, de csak heti másfél százalékos kamatért. Egy darabig nyugodt voltam, fizettem a horribilis kamatokat; nem sokára azonban újból megjelent Halász ur és a következő feltételt szabta: valorizáljuk a leit zurichi 280-as jegyzesre, különben azonnal felmondja a kölcsönt. Ebbe is belementem kényszerűségemben. A lei a következő napokban esni kezdett. Kettőnegyvenen állott a lei, amikor Halász ur a következő újabb feltétellel állott elő: vagy azonnal visszafizetem a kölcsönt, vagy adok egy váltót a lei árfolyam differenciájából

keletkezett összegről. Nem volt mit tennem, adtam egy negyvenkétezer leiről szóló váltót. Néhány száz-ezer leit fizettem már kamatba és háromszáz-ezer lei helyett háromszáz-negyvenkétezer lett a tartozásom.

Ilyen dolgok kergettek a fizetésképtelenségbe. Azért hoztuk nyilvánosságra Kesztenbaum Hermannnak ezt a védekezését, hogy az ügy a bíróság elé kerüljön. Halász ur indíttson sajtótért és az ügy tisztázódik a bíróságnál. Az ilyen történeteket ki kell emelni az elfajult kereskedelem dzsungeléből.

Királyt választottak a török felkelők.

Konstantinápolyból táviratozzák: A felkelő kurdok ma Selimet, Abdul hamid szultán fiát királyá kiáltották ki. A felkelő kurdok vezetői kijelentették, hogy a modernizáló törekvésekkel szemben a korán törvényeit teljesen vissza akarják állítani. Hír szerint a török kormány el akarja rendelni az általános mozgósítást a felkelés leverésére.

Meghalt a Dardanellák védője.

Berlinből táviratozzák: Usedom Guidom tábornok, aki a világháborúban a Dardanellákat védő csapatok híres parancsnoka volt, ma 71 éves korában meghalt. Az elhunyt német generális a török hadseregben tábornagyi rangot viselt.

Diszharmonia a filharmonikusok szinérválaljai kirándulásán

Hangverseny zsidózással. — Filharmonikusok, cigányok egymásmellé — és egyéb apróságok.

Örömmel olvastuk a napisajtóban, hogy a filharmonikus egyesület új missziót vállalt: vidéki koncerteket fog rendezni, hogy a zenei kultúrát elvessze a közeli kisvárosok szikkadt parlagán. Jóleső megállapítással olvastuk azt a recenziót, amely az első ilyen vidéki kirándulásról szólt — a szinérválaljai zeneestélyről szóló megemlékezést. Amennyire jól esett a nagy sikerről beszámoló referáda, olyan kellemetlenül hatottak azok a kis epizódok, amelyeket nem tudhatunk meg a napisajtó beszámolójából, de annál élesebben portoltak filharmonikus körökben.

Erthető elkeseredéssel beszél el a megsértett filharmonikusok azokat a kis történeteket, amelyek az „exkluzív zsenit” jóvólából megbontották a szinérválaljai filharmonikus est harmoniáját.

A filharmonikus koncerten msorokon kívül a következő dolgok történtek.

Erthetően nagy szenzáció volt a kis városkában a zeneestély,

a sok idegen vendég és a szenzációra összegyűlt bémész tömeg kívülről, nézve a terem ablakán leskelődött, mohón, valami kis morzsára, ami a nagy látványosságból nekik is kijuthatott volna. Nem szívesen látta ezt a hivatlan érdeklődést Gerber Jenő patikus ur a főrendező és erősenyes hozzáállott a „csöcselék” eltávolításához. Ehez az akcióhoz a patikus ur a következő csatakiállást patlogtatta:

— Mars el innen bűdös zsidó csöcselék, egyen meg a fene, ahányan vagytok.

Hogy Gerber ur a tömeg kíváncsiságát antiszemita hajlamainak brűszk megnyilvánulására használta föl, ez a vendég filharmonikusokat is sértette, akik között tudvalevőleg több zsidó volt és nagyon kellemetlen érzés lehetett ezeknek, akik önzetlenül zenei kultúrát szolgálni jöttek, hogy a rendező ur a zsidók elleni antipátiáját stilusosnak látta fennen hangoztatni. Ez volt az első gixer.

Csak úgy példaképpen meg rögzítünk még néhány jelenetet.

A műsor utáni társasvacsorát kiváló gondnal rendezték a vendéglátó zsenirik. A gondosság főképpen odairányult, hogy ne keveredjenek egymással a fajmagyar, a zsidó és a cigány elemek. (Tidniliik cigányok is voltak, akik „klaszikumos zene után” a talp alá valót húzták a bálozó közönségnek.) A vacsorán a vendégek elhelyezése nagyon tapintatosan történt: külön asztalnál ült a zseniri, külön asztalnál a szinérválalja zsidóközönség — ez eddig még rendben van. Szinérválalján elvégre ugy csoportosulnak a társaságok, ahogy akarnak, de nem igen volt renbjén az, hogy külön szobában terítették a vendég filharmonikusok számára és a szintén zenész cigányok számára.

Ennek a rendezésnek meg is adta valaki a magyarázatát: annyi ezek között a filharmonikusok között a zsidó, mint rossz termés idején buza közt a konkoly. Igazán nem lehet ezt a heterogén társaságot uri asztalhoz leültetni, azt sem lehet megcsinálni, hogy kiválasszuk a tiszta buzát — ez a legjobb megoldás, a vendégeknek külön asztalt teríteni.

Egy viccet is mondott valaki, ami hamarosan nagyon népszerű lett. A humorka így szól: vannak olyan zsidók, akik már megtagadták a vallásukat, nem hisznek Isten és nem tartanak ünnepeket, csak a Tfilharmonikus ünnepekre járnak.

Epilógusnak az sem volt rossz, hogy a váraljai és környékbeli zseniri a mulatság vége felé teljesen visszavonult mulatni egy-két váraljai ősi kuriába — uri családoknál, uri mulatságok alakultak, csupa tiszta buza ember, a zsidó konkolyos filharmonikusokkal senki nem törődött, még kocsit sem adtak az állomáshoz. Menjenek a fenébe gyalog, akár Palesztináig — mi már inkább csak a cigányoknak maradunk, nem kérünk a zsidó klaszikumosokból — ez a vélemény alakult ki hajnalra a mámoros zsenitrikoponyákban, a filharmonikusok pedig, amíg a váraljai éjszakában a sáros sötét utcákon az állomás felé bandukoltak, keserűen érezték, göröngyös ut a zenei kultúra terjesztése.

Butorszövet, mokkelt és matraz grádlik

legolcsóbban beszerezhető
Spitzer Israel és Tsa
cégnél városi hépalota.

2ltlevél

Vizumokat

szerez gyorsan, pontosan
és legolcsóbb áron.
Futár minden nap!
Berger és Katz
utlevél vizumoztatási iroda
Str. Horia (Károlyi-köz) 2.

Pálma és rococó mintával varrt paplanok GRÜNFELDNÉL Lei 640.

A budapesti gyilkosságokról

Megjelent Leirer Amália szelleme. — Lédererné naplójából.

A budapesti két nagy bűnügyi szenzáció a Lédererék gyilkossága és a Leirer Amália még mindig titokzatos meggyilkoltatása bő anyagot ad a világsajtónak. Ebből az anyagkolosszusból kiragadunk néhány érdekesebb részletet.

Megjelent Leirer Amália szelleme.

A meggyilkolt pezsgősleány ügyében még mindig nincsen olyan fordulat, amely fényt vetne arra, hogy ki követhette el a bestialis rablógyilkosságot. Igen érdekes vallomást dik-tált jegyzőkönyvbe Schenk Károly is, aki elmondotta, hogy a felesége spiritiszta médium, s neki megjelent Leirer Amália szelleme. A szellem a szean-szon a következőket diktálta le a feleségének:

— Én vagyok a Teréz-kör-
ton meggyilkolt leány. A gyil-
kosomat szerettem. A gyilkos
most Pozsonyban, a Templom-
utca 12. szám alatt lakik, ahol
az apja borbély. Ez a férfi ma-
gas és barna, lakcipőben és
szürke ruhában jár s az arca
borotvált. Az éjszakai világban
ismertem meg, később lezúzott
és pincér lett.

Ez a fantasztikus vallomás
nem igen fog a bűnügy megol-
dásához vezetni.

Lédererné naplójából.

A másik, régebbi bűnügyben,
a Léderer pár gyilkossága ügyé-
ben mostanában a gyilkos asz-
szony naplójából közölnek ér-
dekes részüket. Ime, egy kis
izelítő ebből az írásból.

Egy nap, amikor éppen fe-
hérműtímet vasaltam, bejött a
háziasszonyom nővére azzal,
hogy künn egy ur várakozik
reám. Ki néztem, láttam, hogy
Léderer. A háziasszonyom nő-
gatni kezdett, hogy engem
csak, hadd jöjjen be a fiatal-
ember. Be is jött. Bevezettem a
szobába, pár percig beszélget-
tünk, amikor a kávéházból egy
pincér kopogott azzal, hogy
menjek azonnal a kávéházba,
mert az éjjeli kaszárnyá megbe-
tegedett, helyettesítenem kell.
Léderer elkísért.

A mi nagy szerelembe
indulásunk...

Utközben egyszer csak a kö-
vetkezőkkel fordultam hozzá:
— Látja, látja Gusztó, én egy
közönséges kaszárnyá vagyok,
aki éppenséggel nem illik ma-
gához. Legjobb lesz, ha nem
látjuk többé egymást. Szava-
imra Léderer sirva fakadt.
Többet erről nem beszélhet-
tünk, mivel elértük a kávéhá-
zat. Elbucsuztam Gusztóval,
fájt, nagyon fájt a szívem. Ne-
künk el kell válni egymástól
— hajtogattam magamban. Jobb
előbb, mint később. Ki tudja,
mik következnek még ebből a
nagy szerelembe indulásunk-
ból...

És érdekes a csatlánó. A
Tolgya-utca 4. számú ház tu-
lajdonosa Lédererék háziura-
lakásfelmondási keresetét indí-
tott Lédererék ellen. Ma volt a
tárgyalás a főutcai járásbírósa-
gon. A csendőr ügyészszeg fog-
házában ülő Léderer ügyvédje
azzal kardoskodott a háziur
keresete ellen, hogy a lakás
Léderer Gusztáv néven van,
nem a feleségén. Mivel pedig

engem a feleségem vett rá Ku-
delka hentes lábálól elítélésre,
tehát... — mondotta Léderer
ügyvédje utján a bíróság előtt.

Gyenge védekezés és éppen
nem gavalléros a óhadnagy
uról. De nem is ez a lényeg.
Hogyan is írta Lédererné? Ki
tudja mi következik még ebből
a mi nagy szerelembe indulá-
sunkból.

Szerzői jog megsértése rádió.

Hugo von Hoffmannsthal érdekes keresete.

(Berlinből jelentik.) Érdekes
keresetet nyújtott be a berlini
törvényszékhez Hugo von Hoff-
mannsthal, ismert német író. A
pert a berlini rádiótársaság el-
len indította, mert »A halga és
a halál« című darabját felol-
vasták és rádióon mindenki meg-
hallgathatta. A keresetben az
író kijelenti, hogy ez a szerzői
jog súlyos megsértése, mert
száz ezrek élvezhették a szín-

darabot, anélkül, hogy a szerző
valami díjat kapott volna érte.
A rádió társaságnak viszont az
az álláspontja, hogy a rádióon
továbbított művekért nem kell
tantiemet fizetni. A per kime-
netele elé érkező döntéssel tekin-
tenek egész Németországban,
mivel ez elvi jelentőségű dön-
tés lesz, a rádióon továbbított
darabok jövő sorsát nézve.

Járványos az öngyilkosság a magyar fővárosban.

Hét öngyilkosság történt egy napon Budapesten.

(Budapest, február 23.) Ma
különösen dus aratása volt a
halálnak a magyar fővárosban.
Mintha valami tömegőrület
szállta volna meg az embere-
ket, formálisan öngyilkossági
járvány tört ki. Tegnap egy na-
pon négyen dobták el maguk-
tól az életet, ma pedig újabb
hét öngyilkossági esetet je-
lentettek a rendőrségnek. Álljon
itt egy napi öngyilkossági kró-
nika: Osváth gyógyszerész meg-
mérgezte magát, meghalt. Mag-
nor Julia háztartásbeli leány
öngyilkosságot követett el. Fröh-
lig Károly boltiszolga öngyilkos
lett. Tovább: Daneke József
hatvannégy éves kíműves. Den-
kelstein Béláné tizenkilenc éves
elarusító, Delimaó József

huszonhárom éves gépész, Bics-
kei Teréz huszonhétéves ház-
tartásbeli nő. Mind öngyilkos-
ok lettek, mind meghaltak.
Egyszerű, szürke nevek. A min-
dennapi élet robotosai. Men-
külnek az életből a halálba.
Mindegyiknek a kezébe adja a
revolvert, a mérget, a kést. Kö-
telek ez a rettenetes 1925. A
magyar főváros öngyilkos-kró-
nikájában még nem fordult elő,
hogy két egymást követő na-
pon tizenegy öngyilkosság tör-
tént volna. És itt nincs segít-
ség, mert mentő, rendőrség és
jótékony intézmény képtelen
megváltoztatni a mai társa-
dalmi berendezkedést, képtelen
kenyeret adni százezernyi éhes
szájnak.

Általános mozgósítás Törökországban.

(Saját tudósítónktól.) Párisból
jelentik a Chicago Tribunek,
hogy a törökországi kurdok lá-
zadása, amelyről már röviden
beszámoltunk, komoly ügy és
vallási jelleggel bír. A kurdok
célja visszaállítani a korán ér-
vényességét és új szultánt állí-
tani Törökország élére, Abdul
Hamid Selim fia személyében.
A török kormány állítólag el-
rendelte az általános mozgósi-

tást. A kurdok Charput városan
kívül Biarbekirt, Asiet és Der-
sint is bevették. A török kor-
mánysajtó közlése szerint a
kurd felkelőkhöz a hadsereg
és a csendőrség néhány osz-
taga csatlakozott. A kormány
Izmael pasát bízta meg a lá-
zadás leverésével, de a kurdok
ellen kiküldött csapatok előhá-
ladását hóviharak akadályozták.

Szövetségi szerződés

Romania és Olaszország között
(Bukaresti tudósítónktól.) Az
olasz-román gazdasági tárgya-
lások kedvező mederben foly-
nak és nyilván a legközelebbi
napokban végleges megállapo-
dásra vezetnek a két ország
között. Az adeverul szerint
nemcsak gazdasági megegye-
zésről van szó, hanem olyan
messzemenő megállapodásról, a
melyek szövetségi szerződéssel
egyenrangúak. Bukaresti poli-
tikai körök megvannak győ-
ződve arról, hogy a szerződés
megkötése esetén Olaszország
is aláírja a párisi egyezményt
Beszarabia Romániához való
csatlakozásának elismeréséről.
Ezt az egyezményt ugyanis ed-
dig az összes nagyhatalmak
aláírták, Olaszország és Japán
kivételeivel.

Uzsorások rágiák

a kereskedelem beteg testét.
Heti egy százalék, heti másfél
százalék koszpénzek, valorizá-
ciós differenciák — jaj annak a
kereskedőnek, aki kölcsönpénz-
re szorult! Megfizeti a tőkét
kamatban egy rövid esztendő
alatt és a tartozása még több,
mint volt az esztendő elején.
Azlán újra kezdheti, most már
nagyobb arányokban természet-
esen és zuhan szédítő gyors
iramban a pusztulás felé. Ami-
kor már látja, hogy nincs ment-
ség, megszólal az életosztón, ha
már minden pusztul, maradjon
legalább neki is valam, ha már
elkerülhetetlen a fizetésekte-
lenség, jöjjön aminek jönni kell,
kisebb-nagyobb összeggel elébe
ugrik a passzívának és a többit
az ügyvédre és a törvényre
bizza. Jön a fizetésektelelenség
— egyik cég magával rántja a
másikat, összeomlik a kereske-
delem, mint egy megbontott
farakás. A törvény szigorú al-
kalmazását kérjük az uzsorások
ellen. Amig a koszpénzek uszo-
rát ki nem pusztítják, addig
nincs tisztességes kereskedelem,
nincs termelés, nincs építkezés,
semmiféle produkció nincs —
addig bélpoklos marad a köz-
gazdasági és társadalmi életünk

A gyermekek meg az ólomkatonák.

A béke apostolai gyakran
gondoltak arra, hogy az ember-
öléstől való természetes iszonya-
tot elsősorban a gyermek lelke-
ben kell meggyökereztetni és
helyesbb, ha nem a parlament-
ben agítálnak a béke érdekében,
hanem a gyermekszobában. E-
zért már évtizedekkel ezelőtt
megindultak a harcok az ólom-
katonák ellen. (Különös, hogy a
békét is mindig harccal akarják
elősegíteni.) Franciaország ebben
az ében szintén ezt határozta
el és a játékkereskedők nem
gyártottak olyan sok játékkato-
nát, mint annakelőtte. Ezek he-
lyet tanulságos oktató figurákat
hoztak forgalomba a háború
borzalmas szörnyűségeiről, vagy
pedig ártatlan szekerészeket, hi-

Harisnyák

és zoknikban

legnagyobb választék

ICZKOVITS

TESTVÉREKNEL

Piața Brătianu (Deák-tér)

Elegáns !!

uri fehérnemű

Iczkovits

Testvérek

P. Brătianu (Deák-tér)

dászokat, orvosokat. Egy csoport a mérgező gáz gyilkos hatását mutatta be, egy másik játékok pedig a csatateret, hol haladók hősiessége, lovak döglődnek. Minden elmúlt a kardcsongyi ünnepnek, az év végi ajánlások napja meg a farsang, mikor a francia gyermekek játékokat szoktak kapni, a játékboltok tulajdonosai szemlét tartottak, vajjon melyik játék kelendő? Egyik játékkereskedő erről így nyilatkozik: Azt tapasztaltuk, hogy ezek a szemléletes játékok, ezek a pacifista-jelenetek egyáltalán nem teltsenek a gyermekeknek. Nem kell nekik többé az ölömka, sem a 42-es agyu, sem azok a rohamozó csapatok, melyek a halálra figyelmeztetik őket. Inkább kedvelik a repülőgépet és azt az automatikus ludat, mely gágog. A mai gyermekek pacifisták. És a felnőttek...?

Színház.

Fügefalevél (operettbemutató). Az operett karikatura — a Fügefalevél nagyszerűen sikerült karikatura a legkomolyabb és ezer dogmával hozzáférhetlenné láncolt problémáról, az ember teremtéséről. Hát bizony destruktív egy kicsit a Fügefalevél, olyan mint minden görbektör; pozdorjává zúzódnak benne a szent, a komoly dolgok. A Fügefalevél a több ezer éves Ádám, Éva hitté kovácsoltott legendájának szellemes görbektörre — ez a komoly érték ebben a darabban, amely boldog, bizarr eszközökkel bontja meg az Ember születésének a bibliai történetét. Nem akarom erőszakolni a hasonlatot, csak impresszió ez: a Fügefalevél van olyan komoly darab, mint például az Ember Tragédiája. Ha ez szentségtörésnek látszanék, megpróbálom megvonni a közös nevezőt. Az Ember Tragédiája az Ádám-Éva legendából verejtekezte csákánnyal vágja meg az ember végtelen bizonytalanságba vezető útját: a fügefalevél könnyű borotva éllel hasítja meg a perspektívát: az ember eredetének a bizonytalan végtelenből jövő útját.

Könnyen felkiálthatnak a dogmatizisták: merészség, szentségtörés a két darabnak még ilyen formában való összehasonlítása is. Nem is látortalan ez a párhuzam, de akik felérzik, hogy a groteszk karikaturák mélyre hasítanak, azok előtt megállhat az összehasonlítás azon a borotvaélén, amely szimbolizálja azt az eszközt, amellyel a karikaturák készülnek. Amikor Éva asszony azt mondja, hogy „ha az egész tanteszület is megpuhka, akkor sem fog meghalni Abel” — nagyon mélyre hasít a filozófiában az a borotvaél.

A Fügefalevél librettója — igenis, ha megpuhka és az egész kritikai testület nem mindennapi értéket reprezentál.

Az előadás a második estén már egészen élvezhető volt. Az első estén még döcögtek kissé a párbeszédek, a második estén simán ment már minden — kicsiszolódtak a finomságok.

Fajk Rózsi kellemes játéka, hibátlan éneke, mint mindig, ezúttal is sok sikert aratott. Csengeri Stefi nagyszerű táncszámai, intelligens, rutinos játéka nagyon tetszett. Örömmel konstatáljuk, hogy a szazonközben fellépett éneken diszponáltsága mulóban van, a hangja erőteljesen javul. Pálfi Blankát ma jobb, nekivalóbb szerepben is láttuk, Déry Jenő és Baróthy kiváló alakítást produkáltak — Battyán igazi terrénuma a népszínmű — a tegnapi szerepében igyekezett jó lenni. Az ötletes rendezés Szabadkay érdeme. Schlezák biztosan dirigálta a franciásan könnyed, de értéklég nem súlytalan zenét.

(g.)
Lázár Hilda felépült. Tegnap örömmel láttuk viszont — egyelőre a nézőtérén — Lázár Hildát, akit betegsége hetekig ágyban tartott. A jövő héten talán már színpadon is látjuk a művésznőt.

Subrett nőtt ki a kórusból. Baranyi Mancsi betegsége miatt a Nótás kapitánnyal, a Svihákokkal zavarba jött a direktió. Ugy történt aztán, ahogy ilyen alkalmakkor történni szokott: megtalálják a kórusban a helyettest — Vince Emiliát. Régebben figyeljük ezt az ügyes kis színésznőt, aki végre hogy alkalom kínálkozott, megmentette, hogy mit tud: nagyon jó volt mind a két szerepében. A jövő esztendő szezonnak új subrettje nőtt ki a szatmári kórusból — Vince Emília: sokat fogunk még írni róla.

Tartós cipőket Egri készít. Satu-Mare, Várdomb-u. 9.

Börgarnitúra és gyermek-kocsi eladó Hermannál Bul. Basarabilor (Batthányi-u.) 11.

Ne üljön fel

hangzatos hirdetéseknek
Győződjék meg.

hogy a legjobban csak

Vajda-féle

cipőüzletben vásárolhat

mélyen leszállított árban az idény előre haladás miatt Rákóczi-utca 27. Püspöki áruház volt „BATA” bizományos vadászcipők, hó- és sárcipőkben nagy választék.

LOVASZ

elsőrangú szabósa.
Fővárosi munkacsofok.
Longyel kabátok és más különlegességek.

Plata Bratlanu (Deák-tér) 2.

Kozmetikai intézetem

felszereltem a legmodernebb „RADOLUX” gépekkel. Mindenféle kezeléseket eszközölök, u. m. arc-masszázs, ráncok kisimítása, orr-, kéz- és láböröszög, miteszer, pattanás, hajellátás és minden más szépség-hibák eltávolítása, hajhullás, korpá eltávolítás, hajfestés minden színben. Legújabb hajviseletek ondó-lása és fésülése, manicur. Tisztelet és művésznőknek előnyös bérletek.

ROTHSCHILD BELLA

kozmetikai intézete,
Plata Bratlanu 6., a főmeletlen.

Üzlet átépítés folytán a raktáron levő

Gyermekek játékokat

és
Disztribúciót minden elfogadható áron kiáruljuk.
Fekete Vasúdvárban
P. Bratlanu 8. Telefon 72.

Utlevel

vízumokat szerez gyorsan és pontosan futár vasárnap szerdán és pénteken.

TEVJOVITS Satu-Mare, Plata Bratlanu. Dacia udvar.

Csak az tudja meg, hogy

utlevelek

vízumozását a mindennemű közvetítést a leggyorsabban és legbiztosabban eszközöl

Lebovits

Bathányi-u. 1. Telefon 228.

Rosenfeld

Miksa

textilnagáruházában a színház mellett

London — Reichenberg és Brünn legjobb szöveteit Anglia és Csehország legprimább vásznait és Prága — Bécs legszebb legtartósabb szőnyegeit régi vámtételek és alacsonyvalutakurussal kalkulálva.

Legjobbát, legolcsóbban nálunk vehet.

Alapítva 1887. Telefon: 157

Sámuel Ignácz

posztó-
áruházába

beérkeztek:

Burberry

valamint

Tendle & Rivel

világhírű
londoni cégek

ujdonságai

Férfi

öltöny,
átmeneti kabát,
női kabát és
costume
szövetekben

Covercot
Berberin
esodaszínűkben
beérkez-
tek